

Lag

om ändring av lagen om djursjukdomar

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen om djursjukdomar (76/2021) 68 § och
ändras 3 § 1 mom. 11 punkten, 13 § 1 och 2 mom., 14 § 1 mom., 19 § 1 mom., 20 § 1 mom.,
22 § 1—3 mom., 25 och 29 §, 32 § 1—3 mom., 34 § 1 mom., 36 § 2 och 3 mom., det inledande
stycket i 38 § 2 mom., 39 § 1 och 2 mom., det inledande stycket i 40 § 2 mom., det inledande
stycket i 41 § 2 mom., 42 § 3 mom., 45 § 3 mom., 60 § 4 mom., 61 § 3 mom., 67 §, 69 § 3 och
4 mom., 72 § 2 mom., 73 § 1 och 2 mom., 76 § 3 mom., det inledande stycket i 91 § 1 mom.,
91 § 3 mom., 93 § 1 och 2 mom., 94 § 1 mom., det inledande stycket i 94 a § 1 mom. och 96 §
2 mom.,
av dem 22 § 3 mom. sådant det lyder i lag 643/2022, 32 § 2 mom. sådant det lyder i lag
33/2023, 67 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 289/2023 samt 76 § 3 mom. och det inledande
stycket i 94 a § 1 mom. sådana de lyder i lag 1073/2021, som följer:

3 §

Definitioner

I denna lag avses med

11) djurhälsomyndighet Livsmedelsverket eller kommunalveterinären,

13 §

Förbindelse till frivillig hälsoövervakning samt beslut om hälsokategori

En aktör som vill förbinda sig till frivillig hälsoövervakning ska anmäla detta till Livsmedelsverket. Beslutet om vilken hälsokategori anläggningen ska tillhöra fattas av Livsmedelsverket.

Livsmedelsverket får återta sitt beslut om hälsokategori om anläggningen inte iakttar de förbud, villkor, begränsningar och skyldigheter som avses i 12 § 2 mom. Livsmedelsverket ska återta beslutet om hälsokategori om en aktör anmäler att han eller hon upphör med hälsoövervakningen i den berörda anläggningen.

14 §

Klassificering av anläggningar i utrotningsprogram för sjukdomar i kategorierna b och c

Anläggningar som håller förtecknade arter kan klassificeras på det sätt som föreskrivs med stöd av artiklarna 31 och 32 i EU:s djurhälsoförförordning på grund av anläggningens sjukdomsfria status eller status som skyddad från vektorer inom områden där utrotningsprogram enligt 8 § i

denna lag för bekämpning av en sjukdom i kategori b eller en sjukdom i kategori c genomförs. Livsmedelsverket fattar beslut om anläggningens status.

19 §

Skyldighet att anmäla djursjukdomar

Om en aktör eller sällskapsdjurshållare misstänker eller konstaterar att ett djur har drabbats av en förtecknad sjukdom, en ny sjukdom eller annan djursjukdom som ska bekämpas eller djursjukdom som ska övervakas, ska han eller hon anmäla saken till djurhälsomyndigheten. Samma anmälningsskyldighet har andra fysiska eller juridiska personer som deltar i undersökning, skötsel, hantering, transport, avlivning, slakt, jakt, fångst eller observation av djur. Anmälan om misstanke ska också göras om onormal dödlighet eller andra tecken på en allvarlig djursjukdom, om djursjukdom som konstaterats av prov som tagits i djurets näromgivning samt om icke fastställda orsaker till en betydande nedgång i produktionsvolymerna. Anmälan ska göras omedelbart, om den gäller en sjukdom i kategori a eller om tecknen tyder på förekomst av en sådan sjukdom. Anmälan ska göras så snart det är möjligt i praktiken, om den gäller annan förtecknad sjukdom, ny sjukdom eller annan djursjukdom som ska bekämpas eller djursjukdom som ska övervakas eller om tecknen tyder på förekomst av sådan djursjukdom.

20 §

Anmälningsplikt för veterinärer och laboratorier

Om en veterinär misstänker eller konstaterar att ett djur har drabbats av en förtecknad sjukdom eller en ny sjukdom eller en annan anmälningspliktig djursjukdom, ska veterinären trots tystnadsplikten anmäla saken till djurhälsomyndigheten. Anmälan ska göras omedelbart om den gäller en sjukdom i kategori a och så snart det är möjligt i praktiken om den gäller annan förtecknad sjukdom, en ny sjukdom eller annan djursjukdom som ska bekämpas eller djursjukdom som ska övervakas.

22 §

Djurhälsomyndighetens anmälningsplikt

Om en kommunalveterinär misstänker eller konstaterar att ett djur har drabbats av en förtecknad sjukdom, en ny sjukdom eller annan anmälningspliktig djursjukdom, eller om kommunalveterinären tar emot en anmälan som avses i 19 eller 20 §, ska han eller hon anmäla saken till Livsmedelsverket. Kommunalveterinären ska dessutom varje månad sända Livsmedelsverket ett sammandrag av alla fall av förtecknade sjukdomar, nya sjukdomar och andra anmälningspliktiga djursjukdomar som har konstaterats på hans eller hennes tjänsteområde. I sammandraget behöver emellertid inte antecknas sådana uppgifter som har lagrats i det datasystem som Livsmedelsverket använder.

Livsmedelsverket ska anmäla fall av förtecknade sjukdomar, nya sjukdomar, andra djursjukdomar som ska bekämpas och djursjukdomar som ska övervakas till jord- och skogsbruksministeriet.

Djurhälsomyndigheten ska anmäla fall av sådana djursjukdomar som kan medföra fara för människors hälsa till den berörda läkare som ansvarar för smittsamma sjukdomar inom välfärdsområdet.

25 §

Åtgärder avseende sjukdomar i kategorierna a—c

Livsmedelsverket sörjer för den epidemiologiska undersökning som anges i del III avdelning II i EU:s djurhälsoförordning och i de bestämmelser som utfärdats med stöd av den och för sådana preliminära åtgärder för sjukdomsbekämpning och åtgärder för sjukdomsbekämpning som anges i den nämnda avdelningen och de nämnda bestämmelserna och som avser att förhindra spridningen av en sjukdom i kategorierna a—c. I detta syfte fattar Livsmedelsverket de behövliga beslut som riktas till en fysisk eller juridisk person för att förhindra spridning av sjukdom.

Om det inte går att utesluta misstanken om en djursjukdom eller bekräfta förekomsten av djursjukdomen utan att avliva ett hålet djur, får Livsmedelsverket bestämma att djuret ska avlivas.

Livsmedelsverket får ge den som ett beslut om förhindrande av sjukdomsspridning avser dispens från vissa delar i beslutet, om EU:s djurhälsoförordning och de bestämmelser som utfärdats med stöd av den möjliggör detta, om det finns ett grundat behov för detta och om dispensen inte medför risk för spridning av djursjukdomen. I dispensen får det ställas sådana villkor som behövs för att förhindra spridning av djursjukdomen.

Livsmedelsverket beslutar dessutom om sådana andra än i 1 mom. avsedda åtgärder för att bekämpa sjukdomar i kategorierna a—c som anges i del III avdelning II i EU:s djurhälsoförordning och i de bestämmelser som utfärdats med stöd av den, om inte något annat föreskrivs i denna lag. I detta syfte fattar Livsmedelsverket de behövliga beslut som riktas till en fysisk eller juridisk person som gäller åtgärder för att bekämpa sjukdomar.

Bestämmelser om befogenheter avseende zoner, med avvikelse från vad som föreskrivs i 1 och 4 mom., finns nedan i detta kapitel.

29 §

Dispens från ett beslut som gäller en zon

Livsmedelsverket får i enskilda fall ge dispens som Europeiska unionens rättsakter tillåter och som förutsätter riskbedömning av varje enskilt fall från förbud, villkor eller begränsningar som ska iakttas eller åtgärder som ska genomföras i en zon som Livsmedelsverket inrättat, om dispensen inte medför risk för spridning av djursjukdomen. Dispens ges på ansökan. I dispensen ställs sådana villkor som är nödvändiga för att bekämpa djursjukdomen.

Livsmedelsverket får i enskilda fall på ansökan ge dispens från förbud, villkor eller begränsningar som ska iakttas eller åtgärder som ska genomföras i ytterligare restriktionszoner som avses i 26 § 2 mom. eller vaccinationszoner, om dispensen tillåts i jord- och skogsbruksministeriets beslut om zonen och inte medför risk för spridning av djursjukdomen. I dispensen ställs sådana villkor som är nödvändiga för att bekämpa djursjukdomen.

32 §

Utredning om sjukdomsläget och förhindrande av sjukdomsspridning

Om ett djur utifrån en anmälan som avses i 19 eller 20 § eller av någon annan orsak misstänks vara drabbat av annan djursjukdom som ska bekämpas eller av djursjukdom som ska övervakas, ska djurhälsomyndigheten utan dröjsmål försöka utreda sjukdomsläget. I detta syfte får djurhälsomyndigheterna genomföra sådana undersökningar som det föreskrivs om i artikel 54 i EU:s djurhälsoförordning i fråga om sjukdomar i kategori a. Om Livsmedelsverket utifrån undersökningar eller av någon annan orsak misstänker att djuret har annan djursjukdom som ska bekämpas eller djursjukdom som ska övervakas eller en sådan sjukdom har konstaterats, får Livsmedelsverket genomföra sådana nödvändiga epidemiologiska undersökningar samt vidta sådana åtgärder för att förhindra spridning av sjukdomen som det föreskrivs om i artiklarna 55—57 och 70 i EU:s djurhälsoförordning i fråga om sjukdomar i kategori a. I detta syfte fattar Livsmedelsverket de behövliga beslut som riktas till en fysisk eller juridisk person för att förhindra spridning av sjukdom.

Om det inte är möjligt att utesluta misstanken om annan djursjukdom som ska bekämpas eller bekräfta förekomsten av djursjukdomen utan att avliva ett hållet djur, får Livsmedelsverket bestämma att djuret ska avlivas. Om vidtagandet av åtgärder som gäller vilda djur förutsätter tillstånd enligt naturvårdslagen (9/2023), jaktlagen (615/1993) eller lagen om fiske (379/2015), svarar Livsmedelsverket för ansökan om tillstånd.

Livsmedelsverket får ge den till vilken ett beslut i syfte att förhindra sjukdomsspridning är riktat dispens från någon del av beslutet, om det finns ett grundat behov för detta och om dispensen inte medför risk för spridning av djursjukdomen. I dispensen får det ställas sådana villkor som behövs för att förhindra spridning av djursjukdomen.

34 §

Giltighetstiden för beslut som fattas för att förhindra spridning av en sjukdom

Livsmedelverket ska upphäva ett i 32 § 1 mom. avsett beslut omedelbart när Livsmedelverket inte längre misstänker en djursjukdom. Beslutet ska också upphävas omedelbart när det genom laboratorieundersökningar eller på något annat tillfredsställande sätt har kunnat säkerställas att djursjukdomen inte längre förekommer i anläggningen eller på en annan plats eller att den till följd av de sjukdomsbekämpningsåtgärder som vidtagits inte längre medför fara för människors eller djurs hälsa.

36 §

Sjukdomsbekämpning med stöd av TSE-förordningen

Livsmedelverket sköter den behöriga myndighetens uppgifter enligt artiklarna 12 och 13 i TSE-förordningen.

Livsmedelverket får på ansökan i enskilda fall ge dispens från ett beslut som innehåller restriktioner för förflyttning och som fattats i syfte att förhindra sjukdomsspridning, om det föreskrivs så i TSE-förordningen och det finns ett grundat behov för dispens och om dispensen inte medför risk för spridning av djursjukdomen. I dispensen får det ställas sådana villkor som behövs för att förhindra spridning av djursjukdomen.

38 §

Åtgärder för att förhindra spridning av vissa zoonoser

Om det är nödvändigt för att avvärja fara för människors hälsa, får Livsmedelsverket i ett fall som avses i 1 mom. genomföra eller bestämma att kommunalveterinären ska genomföra en undersökning i anläggningen för att klarlägga sjukdomsläget samt genom ett beslut som riktas till aktören bestämma om

39 §

Godkännande av anläggningar för förflyttning av landlevande djur och produkter från dem

Livsmedelsverket beslutar om godkännande av anläggningar som avses i artiklarna 94 och 95 i EU:s djurhälsoförordning.

Livsmedelsverket beslutar om dispenser som hemmedlemsstatens myndighet beviljar verksamheten på en godkänd anläggning för avelsmaterial enligt kommissionens delegerade förordning (EU) 2020/686 om komplettering av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/429 vad gäller godkännande av anläggningar för avelsmaterial och spårbarhets- och djurhälsokrav för förflyttning av avelsmaterial från vissa hållna landlevande djur inom unionen.

40 §

Godkännande av en spermasamlingsstation för inrikeshandel

Livsmedelsverket godkänner en spermasamlingsstation på ansökan. Förutsättningar för att godkänna en station är

41 §

Godkännande av en embryosamlingsgrupp för inrikeshandel

Livsmedelsverket godkänner en embryosamlingsgrupp på ansökan. Förutsättningar för godkännande är

42 §

Verksamheten vid en spermasamlingsstation eller embryosamlingsgrupp som godkänts för inrikeshandel

Väsentliga förändringar i verksamheten ska utan dröjsmål anmälas till Livsmedelsverket.

45 §

Aktörers och myndigheters anmälningar i anslutning till förflyttningar

Djurhälsomyndigheten gör de anmälningar om planerade förflyttningar av djur och produkter till destinationsmedlemsstatens behöriga myndighet som ursprungsmedlemsstatens behöriga myndighet ansvarar för enligt EU:s djurhälsoförfordning eller rättsakter som antagits med stöd av den. Djurhälsomyndigheten kan emellertid låta aktören sörja för införandet av de basuppgifter som behövs för anmälan i det datoriserade informationshanteringssystem för offentlig kontroll som avses i kontrollförfordningen samt, när djurhälsointyg inte krävs vid förflyttningen, även upprättande och sändande av anmälan via systemet. En aktör som ska införa uppgifter i det datoriserade informationshanteringssystemet, eller aktörens representant, har rätt att av djurhälsomyndigheten avgiftsfritt få behövliga åtkomsträttigheter till systemet.

60 §

Tillfälligt transportförbud

Livsmedelsverket får i enskilda fall på ansökan ge dispens från ett förbud eller en begränsning som avses i denna paragraf, under förutsättning att dispensen inte medför risk för att djursjukdomen sprids.

61 §

Behörighet att besluta om andra nödåtgärder och om åtgärder som gäller nya sjukdomar

Livsmedelsverket fattar i enskilda fall beslut om åtgärder enligt 1 och 2 mom. som riktas till en fysisk eller juridisk person eller beslut om inrättande av en restriktionszon och om de förbud, villkor och begränsningar som ska iakttas och de åtgärder som ska genomföras där.

67 §

Livsmedelsverket

Livsmedelsverket planerar, styr, utvecklar och genomför bekämpning av djursjukdomar samt övervakar efterlevnaden av bestämmelserna om djurhälsa och de beslut som fattats med stöd av dem.

Utöver vad som någon annanstans i denna lag föreskrivs om Livsmedelsverkets uppgifter ska Livsmedelsverket

- 1) ansvara för upprätthållandet av beredskapen för djursjukdomar,
- 2) göra upp en plan för bekämpning av djursjukdomar, som är en del av den fleråriga nationella kontrollplanen enligt kontrollförfordningen, samt andra behövliga beredskapsplaner för djursjukdomar,
- 3) ordna skötseln utanför tjänstetiden av brådskande uppgifter som gäller diagnostisering av sjukdomar i kategorierna a—c och andra djursjukdomar som ska bekämpas,
- 4) övervaka laboratorier som det utsett, anmälningspliktiga laboratorier samt i 64 § avsedd tillståndspliktig verksamhet,
- 5) vara förbindelseorgan enligt artikel 103 i kontrollförfordningen,
- 6) ansvara för statistikföringen och rapporteringen i fråga om djursjukdomar,
- 7) sörja för planeringen och verkställigheten av de beslut om sjukdomsbekämpning som riktas mot anläggningar och andra platser samt av beslut om inspektioner och undersökningar, massvaccineringar eller avlivningar av djur samt bortskaffande av kadaver inom zoner, med undantag av beslut vilkas verkställighet enligt bestämmelserna ankommer på aktörer eller dem som håller sällskapsdjur,

8) ansvara för ordnandet av utbildning för kommunalveterinärer i anslutning till verkställigheten av författningarna om djurhälsa och föra förteckning över de kommunalveterinärer som genomgått en särskild beredskapsutbildning med tanke på sjukdomsutbrott,

9) i egenskap av behörig myndighet ansvara för uppgifter enligt Europeiska unionens rättsakter som ska genomföras genom denna lag till den del uppgifterna inte omfattas av någon annan myndighets behörighet.

Livsmedelsverket övervakar och genomför bekämpningen av djursjukdomar vid i livsmedelslagen avsedda slakterier, renslakterier och inrättningar för vilthantering samt godkända livsmedelslokaler som finns i anslutning till dem, med undantag för slakterier, inrättningar och livsmedelslokaler i fråga om vilka tillsynen enligt livsmedelslagen har överförs på kommunerna på det sätt som avses i 27 § 5 mom. i livsmedelslagen. I fråga om de slakterier, renslakterier, inrättningar och livsmedelslokaler som Livsmedelsverket övervakar utför Livsmedelsverket alla de uppgifter som enligt denna lag annars skulle ankomma på kommunalveterinären.

Livsmedelsverket ska ordna skötseln utanför tjänstetiden av brådskande uppgifter som gäller bekämpning av sjukdomar i kategorierna a—c, nya sjukdomar samt andra djursjukdomar som ska bekämpas och utredning av sjukdomsläget.

Närmare bestämmelser om statistikföringen och rapporteringen samt om de i 2 mom. 2 punkten avsedda beredskapsplanernas innehåll får utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

69 §

Kommunalveterinären

I en brådskande situation där kommunalveterinären misstänker eller konstaterar att ett djur lider av en sjukdom i kategorierna a—c, en ny sjukdom, annan djursjukdom som ska bekämpas eller djursjukdom som ska övervakas och där det krävs omedelbara åtgärder för att förhindra spridning av djursjukdomen men Livsmedelsverket ännu inte har vidtagit några åtgärder i ärendet, får kommunalveterinären meddela ett interimistiskt beslut enligt 25 § 1 mom., 32 § 1 mom. eller 36 §. Beslutet ska omedelbart underställas Livsmedelsverket för avgörande. Livsmedelsverket ska fatta ett eget beslut i ärendet utan dröjsmål, dock senast inom fjorton dygn från det att det interimistiska beslutet meddelades.

Livsmedelsverket får vid behov förordna en kommunalveterinär att utanför dennes verksamhetsområde utföra särskilt angivna uppgifter som enligt denna lag ankommer på kommunalveterinären, om det är fråga om en sjukdom i kategorierna a—c, en ny sjukdom eller annan djursjukdom som ska bekämpas, eller i fall där en djursjukdom som ska övervakas förekommer i exceptionellt stor utsträckning. Livsmedelsverket ska i första hand förordna en veterinär som fått beredskapsutbildning till uppdraget. När förordnandet ges ska kommunens möjligheter att utföra sina lagstadgade uppgifter och övriga uppgifter beaktas.

72 §

Arbetspliktiga vid en omfattande djursjukdomsepidemi

Livsmedelsverket får utfärda ett arbetsförordnande om förutsättningarna enligt artikel 30 eller 31 i kontrollförordningen är uppfyllda. Bestämmelser om den behöriga myndighetens

skyldigheter finns i artikel 33 i kontrollförordningen. Livsmedelsverket ska se till att den arbetspliktige känner till de skyldigheter och det ansvar som är förknippade med uppdraget.

73 §

Ledning av och information om sjukdomsbekämpningen

När en sjukdom i kategorierna a—c, en ny sjukdom, annan djursjukdom som ska bekämpas eller djursjukdom som ska övervakas bryter ut leder Livsmedelsverket bekämpningen av djursjukdomen och förhindrandet av dess spridning.

Livsmedelsverket är vid behov ett sådant nationellt och lokalt centrum för sjukdomsbekämpning som avses i Europeiska unionens lagstiftning.

76 §

Rätt att få uppgifter

Livsmedelsverket har dessutom rätt att trots sekretessbestämmelserna avgiftsfritt få de uppgifter ur registret enligt 46 § i lagen om verkställighet av böter (672/2002) som är nödvändiga för påförande av påföljdsavgift inom djursjukdomskontrollen enligt 94 a § i denna lag.

91 §

Förbud och begränsning

Livsmedelsverket får tills vidare förbjuda eller begränsa att djur som tillhör förtecknade eller mottagliga arter eller produkter från dem släpps ut på marknaden eller förflyttas till eller från en anläggning, om bedrivandet av verksamheten i fråga kräver tillstånd eller godkännande enligt författningarna om djurhälsa och något sådant tillstånd eller godkännande inte har beviljats, eller om följande skyldigheter inte fullgörs i anläggningen eller i fråga om de hållna djuren:

Vid behandlingen av ett ärende som avses i 1 mom. får Livsmedelsverket meddela förbuden, begränsningarna och föreläggandena enligt det momentet som interimistiska, om detta är nödvändigt på grund av en omedelbar fara för människors eller djurs hälsa. Ett interimistiskt förbud eller en interimistisk begränsning gäller till dess att Livsmedelsverket meddelar ett slutligt avgörande i ärendet. Livsmedelsverket ska se till att behövliga utredningar utförs utan dröjsmål.

93 §

Åtgärder vid överträdelse av kraven på förflyttningar mellan medlemsstaterna

Om ett djur eller en produkt som kommer från en annan medlemsstat eller de dokument som åtföljer djuret eller produkten inte uppfyller de krav som ställs på dem i författningarna om djurhälsa, får Livsmedelsverket eller Tullen bestämma att djuret ska hållas i karantän eller isoleras på destinationsplatsen eller på en av myndigheten i fråga anvisad annan plats, eller att produkten ska förvaras på destinationsplatsen eller på en av myndigheten i fråga anvisad annan plats till dess att bristerna har avhjälpats. Kommunalveterinären får fatta ett sådant beslut i en

brådskande situation där Livsmedelsverket eller Tullen ännu inte har vidtagit några åtgärder i ärendet. Kommunalveterinären ska omedelbart lämna uppgifter till Livsmedelsverket om de beslut som fattas av kommunalveterinären.

Om bristerna inte kan avhjälpas eller om de inte har avhjälpats inom utsatt tid, får Livsmedelsverket eller Tullen bestämma att djuret ska avlivas eller produkten bortskaffas. Om aktören eller den som håller sällskapsdjur samtycker, får myndigheten bestämma att djuret eller produkten ska returneras till den medlemsstat som djuret eller produkten förts in från, förutsatt att den behöriga myndigheten i den medlemsstaten godkänner returneringen, eller att djuret eller produkten ska behandlas eller att djuret ska hållas i karantän eller isoleras på någon annan plats som myndigheten anvisar, förutsatt att den risk för spridning av en djursjukdom som djuret eller produkten medför kan undanröjas genom detta.

94 §

Vite och tvångsutförande

Livsmedelsverket och Tullen får förena förbud, begränsningar och förelägganden som avses i 90—93 § med vite eller med hot om att det som försumrats utförs på den försumliges bekostnad.

94 a §

Påföljdsavgift inom djursjukdomskontrollen

Livsmedelsverket kan påföra en påföljdsavgift inom djursjukdomskontrollen på minst 300 och högst 5 000 euro, om någon

96 §

Avgifter för myndigheternas prestationer

Livsmedelsverket bestämmer avgifterna för kommunalveterinärens prestationer enligt författningarna om djurhälsa och tar ut avgifterna till staten. Bestämmelser om storleken på avgifterna för kommunalveterinärens prestationer utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet med iakttagande av vad som i lagen om grunderna för avgifter till staten föreskrivs om allmänna principer och andra grunder för statliga myndigheters avgiftsbelagda prestationer och avgifternas storlek. Bestämmelser om det förfarande som ska iaktas vid faktureringen av kommunalveterinärens prestationer utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2026.

Helsingfors den 27 juni 2025

Republikens President

Alexander Stubb

Kommun- och regionminister Anna-Kaisa Ikonen